

Česká republika

Česká školní inspekce

Pražský inspektorát - oblastní pracoviště

INSPEKČNÍ ZPRÁVA

**Škola Jaroslava Ježka, Speciální školy pro zrakově postižené,
Praha 1, Loretánská 19 a 17**

Loretánská 19 a 17, 118 00 Praha 1

Identifikátor školy: 600020746

Termín konání orientační inspekce: 3. - 6. února 2003

Čj.:	010 0138/03-5103
Signatura:	oa1zw210

CHARAKTERISTIKA ŠKOLY

Školy jsou příspěvková organizace zřízená Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, Karmelitská 7 118 12 Praha 1 - Malá Strana.

Speciální školy mají celorepublikovou působnost. Do zařízení jsou přijímány děti ve věku od 3 let převážně s těžkým zrakovým postižením (v pásmu těžké slabozrakosti, praktické nevidomosti a děti nevidomé), případně ještě v kombinaci s vadou sluchu, řeči, s tělesným postižením a se specifickými vývojovými poruchami učení. Do zvláštní školy a praktické školy jsou přijímáni žáci s výše uvedeným zrakovým postižením a s mentálním postižením, případně ještě v kombinaci s vadou sluchu, řeči a tělesným postižením. Mimořádně jsou přijímáni žáci s jiným postižením než zrakovým v souladu s vyhláškou 127/ 1997Sb. V rámci nepovinných předmětů škola poskytuje hudební vzdělávání v rozsahu osnov základní umělecké školy.

Dle zařazení do sítě škol a školských zařízení školy sdružují:

1. Speciální základní školu pro zrakově postižené (kapacita 49 žáků)
2. Zvláštní školu pro zrakově postižené (kapacita 30 žáků)
3. Praktickou školu pro zrakově postižené (kapacita 16 žáků)
4. Speciální mateřskou školu (kapacita 8 dětí)
5. Školní družinu a školní klub (kapacita 36 žáků)
6. Internát (kapacita 52 lůžka)
7. Speciálně pedagogické centrum (kapacita se neuvádí)
8. Školní jídelnu (kapacita 115 jídel)

Studijní/učební obory podle Klasifikace kmenových oborů vzdělání:

Praktická škola pro zrakově postižené

78-62-C Jednoletá a dvouletá praktická škola

1. 78-62-C/002 Praktická škola dvouletá

(JKOV: 63-42-3/00) studium denní délka studia: 2 r. 0 měs.

Dle výkazu Škol (MŠMT) V4-01 o speciálních školách podle stavu k 30. září 2002 škola vzdělávala 8 dětí ve speciální mateřské škole, 20 žáků ve zvláštní škole pro zrakově postižené (dále ZvŠ), 6 žáků v praktické škole pro zrakově postižené (dále PŠ) a 46 žáků ve speciální základní škole pro zrakově postižené (dále ZŠ).

PŘEDMĚT INSPEKČNÍ A KONTROLNÍ ČINNOSTI

Předmětem inspekční/kontrolní činnosti bylo zjištění a zhodnocení:

- Hodnocení personálních a materiálně-technických podmínek vzdělávání a výchovy vzhledem ke schváleným učebním dokumentům a hodnocení průběhu a výsledků vzdělávání vzhledem ke schváleným učebním dokumentům ve zvláštní škole pro zrakově

postižené, v základní škole pro zrakově postižené a v praktické škole pro zrakově postižené

- Hodnocení personálních podmínek, materiálně technických podmínek a průběhu zájmového vzdělávání v internátu

HODNOCENÍ PERSONÁLNÍCH PODMÍNEK VZDĚLÁVÁNÍ A VÝCHOVY VZHLEDEM KE SCHVÁLENÝM UČEBNÍM DOKUMENTŮM

Všichni učitelé splňují podmínku odborné a pedagogické způsobilosti (dále OPZ). Část učitelů vyučuje ve třídách složených z tří a více oddělení, ve třídách jsou vzděláváni i žáci s kombinovanými vadami. Dílčí rezerva k dalšímu zkvalitňování vzdělávání je v těchto třídách v oblasti systémového zajištění pravidelné přítomnosti dalšího pedagoga ve třídách.

Výchovnou činnost v internátu zajišťuje 10 vychovatelek s odpovídající pedagogickou způsobilostí, odbornou způsobilost pro činnost ve speciálním školské zařízení má 6 vychovatelek. Pedagogický sbor je relativně stabilizovaný, při přirozené obměně je snižován věkový průměr a zvyšuje se počet vychovatelek s vysokoškolským vzděláním. Výchovná činnost internátu se prolíná obsahově i personálním zajištěním s činností školní družiny a školního klubu. Rozvrh služeb vychovatelek vychází z potřeb zařízení a umožňuje kvalitní výchovné působení.

Vedení školy využívá k metodickému řízení zaměstnanců při naplňování výchovně – vzdělávacích cílů školy metodických sdružení a propracovaného systému kontrolní a hospitační činnosti. Začínající pedagogové jsou metodicky vedeni uvádějícím pracovníkem. Sledované hodnocení práce pedagoga realizované ředitelem na podkladě hospitační v době konání orientační inspekce bylo připraveno i realizováno na vysoké úrovni. Výsledky kontrolní a hospitační činnosti vedení školy jsou zaznamenávány a systematicky zakládány pro další využití.

Další vzdělávání pracovníků je z velké části realizované formou samostudia v době vedlejších prázdnin a prostřednictvím interních vzdělávacích aktivit (referáty, interní publikační činnost). Mimo to jsou jednotliví pracovníci cíleně vysíláni na vzdělávací kurzy, odborné konference a další vzdělávací akce. Několik učitelů si aktuálně doplňuje vzdělání příslušným vysokoškolským studiem.

Kritéria hodnocení práce zaměstnanců školy jsou zveřejněna ve vnitřním platovém předpisu. Důležitým kritériem je především odborná a publikační činnost a práce ve prospěch zrakově postižených. Pedagogové se mimo jiné podílejí na tvorbě učebnic a pomůcek pro práci se zrakově postiženými žáky.

Organizační struktura školy je jasně stanovena, včetně kompetencí pracovníků. Rezervy jsou v kvalitě zpracování školního řádu, který mj. neobsahuje práva žáků. Informační systém školy je založen především na systému pravidelných porad a je funkční. Informace rodičům jsou předávány písemnou formou prostřednictvím žákovských knížek a formou individuálních konzultací. Třídní schůzky škola nepořádá, dle sdělení ředitele se tato forma setkávání s rodiči vzhledem k celorepublikové působnosti školy neosvědčila. Při škole pracuje sdružení rodičů a rada školy.

Personální podmínky jsou velmi dobré.

HODNOCENÍ MATERIÁLNĚ-TECHNICKÝCH PODMÍNEK VZDĚLÁVÁNÍ A VÝCHOVY VZHLEDEM KE SCHVÁLENÝM UČEBNÍM DOKUMENTŮM

Školy jsou umístěny v členité historické budově rekonstrukcí upravené pro potřeby výuky a výchovy těžce zrakově postižených. Schodiště i přístupové cesty jsou opatřeny dřevěným zábradlím kontrastujícím s omítkou s popisky v Braillově písmu, větší část budovy je upravena bezbariérově. Patra propojuje výtah. Jako bezbariérová jsou upravena i některá sociální zařízení. Pouze část budovy (tzv. Kanón) není bezbariérová, je přístupná pouze schodištěm, proto se dle potřeb jednotlivých tříd provádí každoročně dislokace a v části bariérové jsou umístěny třídy s mobilními žáky. Stěny vedle vstupních dveří jednotlivých tříd jsou pro zlepšení orientace žáků osazeny keramickými reliéfními kachli s jednoduchými motivy, na chodbách jsou umístěny velké trojrozměrné předměty – zvučící bubínky, dřevěné plastiky s korálky a drobnými plíškami vydávajícími po dotyku zvuky. I tyto artefakty slouží jako orientační znaky. Zvláště nevidomí žáci se orientují po škole bez problémů.

Školní jídelna je pro potřeby bezpečného pohybu těžce zrakově postižených vhodně osvětlena. Pro orientaci žáků je instalována kontrastující vodící linie na podlaze s vestavěným centrálním panelem podporujícím ruční posun tácu s jídlem při jednosměrném pohybu žáků od pultu s výdejem jídla ke stolům a od stolů k okénku pro příjem špinavého nádobí. Jídelna je umístěna v suterénu budovy přístupným výtahem a schodištěm s madlem ve dvojí výši. Z MŠ je přístupná dveřmi. Orientace nečiní žákům problém.

Třídy ZŠ, ZVŠ a Praktické školy jsou vybaveny speciálními stolkami se sklopnou deskou pro slabozraké a jsou olištované pro potřeby nevidomých. Slabozrací žáci mají k použití na stolech lampičky. Stropy učeben jsou osazeny vhodným zářivkovým osvětlením, splňujícím potřeby světla i jeho tlumení (možnost vypnutí po segmentech). Okna na jižní straně učeben jsou opatřena žaluziemi. V učebnách mají slabozrací žáci k dispozici televizní lupy, nevidomí Pichtovy psací stroje. Některé učebny jsou vybaveny kobercem pro možnost skupinové výuky a pro relaxaci žáků o přestávkách. Dveře tříd nejsou většinou odlišeny od okolních omítek stěn a jsou pouze osazeny nápisem ve zvětšeném černotisku. Vhodným opatřením pro další zlepšení zrakové hygieny by bylo do budoucna vybavení i oken učeben směřujících jinam než na jižní stranu žaluziemi. Téměř všechny třídy jsou vyzdobené podnětnými nástěnkami k výuce, výrobky žáků a květinami, což ve třídách vytváří příjemné pracovní prostředí.

Nedostatkem je skutečnost, že učebny jsou často prostorově velmi malé. Není zde v těchto případech možné vytvořit odpočinkové a relaxační kouty, pohyb žáků ve výuce i o přestávkách je výrazně omezen. Tento problém je podstatný i z důvodu výraznější potřeby relaxace a možnosti pohybu žáků s mentálním postižením, s lehkou mozkovou dysfunkcí a se specifickými vývojovými poruchami učení. Dle předložené dokumentace vedení výhledově plánuje rekonstrukci podkroví a vytvoření dalších větších učeben.

Šatny jsou umístěny v přízemí budovy, jednotlivá místa mají žáci označeny Braillovým písmem nebo iniciály ve zvětšeném černotisku. Orientace nečiní žákům problém.

Tělocvična je upravena pro potřeby zrakově postižených (sítě v oknech, osvětlení, izolace dveří). K využití je i nářadovna s rotopedem a běhacím pásem. Pro hry goalbal a házenou je škola dohodnuta s Gymnáziem J. Keplera Na Pohořelci a využívá jeho tělocvičnu.

Pro pohybové hry využívají učitelé též školní zahradu, případně prostory Petřinských sadů.

Internát, členěný na „malý“ a „velký“, je umístěn v horních patrech budovy a je přístupný schodištěm a výtahem. Osvětlení společných prostor vyhovuje potřebám zrakově postižených. Na pokojích mají slabozrací žáci lampičky.

Sociální zařízení je vybavené bílou keramikou, bílou podlahovou keramickou dlažbou a bílým keramickým obložením, což neplní potřeby orientace slabozrakých a prakticky nevidomých.

Hladká mokrá dlažba zvyšuje riziko úrazu. V sociálním zařízení na velkém internátě jsou odpadlé dlaždice s ostrou hranou lomu.

Internát je vybaven hračkami pro různé skupiny zrakových postižení, k dispozici je PC s hrami a TV lupa, v kuchyňce si mohou žáci pod vedením vychovatele připravit občerstvení.

Na přípravu na vyučování dochází žáci s vychovatelem do kmenových tříd (využívají TV lupy, Pichtovy psací stroje, stolky se sklopnými deskami).

Rezervou pro zlepšení je mimo bezpečnostních úprav sociálních zařízení i vybavení společné místnosti internátu stolem se sklopnou deskou a lokálním osvětlením pro zrakovou práci slabozrakých a prakticky nevidomých dětí (kreslení, obkreslování, luštění křížovek atd.)

Každá výchovná skupina v internátě má své prostory řešené jako obytné buňky (kuchyňka, koupelna, ložnice). Nábytek je zánovní, udržovaný, všude je vzorný pořádek. Pro činnost výchovy mimo vyučování mají děti podnětné hry, stavebnice, PC a další pomůcky. Žáci mohou využívat školní knihovnu, která má fond v Braillově písmu, černotisku i na zvukových nosičích. Zařízení i jeho rozmístění vychází ze specifických potřeb žáků. Pouze sedací nábytek a stoly v některých prostorách určených malým dětem neodpovídá velikostí jejich proporcím. Žáci mohou používat vlastní rozhlasové přijímače a PC.

Vybavení pomůckami pro výuku zrakově postižených:

Žáci mají k dispozici speciální pomůcky pro výuku bodového Braillova písma, Pichtovy psací stroje, Euréky (zápisníky pro nevidomé) a v nepovinném předmětu Optacon i tato zařízení. Škola má učebnu PC s vybavením pro práci nevidomých a slabozrakých (programy Asistent, hlasový výstup Wintolker Voice, braillové řádky, odcítač Window Eyes a ozvučený zvětšovací program ZOOM Text).

Slabozrací mají k dispozici v učebnách TV lupy Tiemann a Optron.

K výuce nevidomých slouží speciální učebnice v Braillově písmu pro nevidomé, tyflografika (reliéfní obrázky, mapy, plánky), některé texty si učitelé připravují na braillové tiskárně Everest (připojena k PC ve sborovně). Ve sborovně je umístěna také termokopírka k použití vyučujícím na tvorbu reliéfních plánek.

Pro výuku slabozrakých slouží zvětšené texty, speciální černotiskové učebnice. Některé texty připravují učitelé ve zvětšeném černotisku na PC ve sborovně a vytisknou na laserové tiskárně. Slabozrací využívají i běžné učebnice (používají speciální optické pomůcky – lupy, hyperokuláry, galilejský či keplerský dalekohledový systém, při výuce z běžných učebnic a pracovních sešitů využívají také televizní lupy).

Negativem je, že žáci prozatím nemají přístup k Internetu.

Speciální optické pomůcky (lupy a dalekohledové systémy) je možné zapůjčit ze školy, po dohodě se zdravotní sestrou škola zajistí též jejich vyzkoušení a předpis u lékaře v Centru zrakových vad FN v Motole. Žáci slabozrací mají většinou doma své televizní lupy kamerové či digitální. Nevidomí ve vyšších ročnících mají doma své zápisníky a PC s hlasovým výstupem (úhrada z prostředků odboru sociálních věcí městského úřadu). Zdravotní sestra sleduje potřeby lékařských kontrol žáků a jejich potřeb medikace a předpisu speciálních optických pomůcek. Žáci se dopravují k lékaři školním mikrobusem nebo jej navštěvují s rodiči individuálně. Vyučující mají v TK přehled speciálních potřeb žáků (omezení TV, zraková vada, přehled pomůcek, medikace, další komplikace zdravotního stavu).

Škola zatím není připojena na Internet, a tudíž žáci nemají možnost se s ním seznámit při výuce VT a využívat jej k samostatnému vyhledávání informací. Tato skutečnost je způsobena problémy s instalací speciálního softwaru pro zrakově postižené a podmínkami zřízení projektu Internet do škol ze strany firmy (jednání probíhají na MŠMT).

Materiální zdroje jsou efektivně využívány. Efektivní využití podporuje funkční kontrolní systém.

Materiálně technické pomůcky jsou úhrnně na velmi dobré úrovni.

HODNOCENÍ PRŮBĚHU A VÝSLEDKŮ VZDĚLÁVÁNÍ A VÝCHOVY VE SPECIÁLNÍ ZÁKLADNÍ ŠKOLE PRO ZRAKOVĚ POSTIŽENÉ, VE ZVLÁŠTNÍ ŠKOLE PRO ZRAKOVĚ POSTIŽENÉ A V PRAKTICKÉ ŠKOLE PRO ZRAKOVĚ POSTIŽENÉ

Realizace vzdělávacích programů

V SZŠ se žáci vzdělávají dle MŠMT schváleného upraveného vzdělávacího programu Základní škola čj. 19 644/2000-24. Vzdělávání ve speciální zvláštní škole pro zrakově postižené a v praktické škole pro zrakově postižené je realizováno podle schválených vzdělávacích programů příslušných typů škol. Realizace vzdělávacích programů je v souladu se zařazením do sítě škol a školských zařízení.

Výuka probíhá v souladu s učebními plány realizovaných vzdělávacích programů i s učebními osnovami. Část žáků zvláštní školy pro zrakově postižené je vzdělávána v souladu s vyhláškou 127/1997 Sb. podle individuálních vzdělávacích programů.

Kontrolou pedagogické dokumentace a přímým pozorováním v hospitovaných hodinách bylo ověřeno, že povinná dokumentace průkazně zachycuje průběh vzdělávání. Dílčí nedostatky byly zjištěny ve vypovídací hodnotě některých zápisů v třídních knihách IV. a V. třídy.

Provoz družiny, klubu i internátu se řídí vnitřními dokumenty: řádem školní družiny a školního klubu, denním režimem a řádem školy, který obsahuje i některá ustanovení k ubytovaným žákům v internátě. Internát samostatný řád nemá. Dokumentace o činnosti výchovných skupin internátu je vedena na předepsaných tiskopisech SEVT, není veden „denní záznam“, který nahrazují zápisy v sešitě a hlášení o stavech. Dokumentace je vedena pečlivě s velkou vypovídací hodnotou o činnosti s žáky. Dle zápisů není prováděno dodatečné poučení o BOZP žáků, kteří chyběli na začátku školního roku. Část zápisů zaznamenává formu, nikoliv obsah činnosti.

Systém kontroly naplňování učebních plánů a osnov je funkční. V internátu vedoucí vychovatelka a ředitel školy dle zápisů v dokumentaci pravidelně provádějí kontrolu a hospitují.

Realizace výuky speciálních dovedností (tyflopedická péče, prostorová orientace zrakově postižených) je v souladu potřebami žáků. Pro rozvoj žáků a jejich další uplatnění je významná i výuka hudby v rozsahu ZUŠ s dalším rozšířením u zvláště talentovaných žáků.

Realizace vzdělávacího programu je v souladu se schválenými závaznými dokumenty.

Průběh a výsledky vzdělávání ve zvláštní škole pro zrakově postižené a v praktické škole pro zrakově postižené.

Hospitováno bylo v hodinách českého jazyka, matematiky, občanské výchovy, hudební výchovy, tělesné výchovy, pracovního vyučování a praktických cvičení. Sledována byla i speciální péče v rámci nepovinných hodin výuky tyflopédické péče a prostorové orientace (hodnoceno zvlášť) a výuka nepovinného německého jazyka.

Motivace žáků byla realizována na rozdílné úrovni. V části výuky byli žáci vhodně motivováni hrou, aktuálností zvolených témat či důsledným uplatňováním principu sebevyjádření žáka (hudební výchova). V těchto hodinách byl zájem žáků podpořen variabilitou výuky. V menší části hodin byla motivace prakticky nahrazena výzvou k činnosti. Hodnocení žáků bylo vždy konkrétní a mělo pozitivní motivační funkci. Sebehodnocení ani vzájemné hodnocení nebylo ve sledovaných hodinách využito. Atmosféru ve třídách pozitivně ovlivňovala vzájemná ohleduplnost žáků a praktická absence nevhodného chování rušícího výuku. V pracovním vyučování byli žáci funkčně motivováni vhodnou volbou úkolů z praktického života.

Bezprostřední i dlouhodobá příprava učitelů na výuku je koherentní s realizovanými vzdělávacími programy a je úhrnně na velmi dobré úrovni.

Ve všech sledovaných hodinách učitelé vyučovali v souladu se speciálními potřebami žáků. Většina výuky byla realizována individuální formou. Učitelé tak reagují na situaci, kdy různý stupeň postižení jednotlivých žáků ve třídě a současně přítomnost žáků více ročníků včetně žáků s individuálními vzdělávacími programy prakticky frontální výuku znemožňuje. Ve dvou sledovaných hodinách spolupracovali s vyučujícím poučení asistenti. Ve všech případech se učitelé žákům maximálně věnovali. Tato skutečnost byla výrazným přínosem pro saturaci specifických potřeb žáků a plynulost výuky. V části dalších sledovaných hodin by byla vzhledem k množství žáků s kombinovanými vadami přítomnost dalšího pedagoga přínosem. Pouze v malém množství sledovaných hodin využívali učitelé kooperativních forem výuky. Přes různorodost tříd bylo i využití této formy přínosem, a to především pro osobnostní a sociální rozvoj žáků. Ve třídách, kde byla realizována především individuální výuka s důrazem na samostatnou práci, byly v oblasti rozvoje komunikačních a sociálních kompetencí žáků rezervy, plněny byly především kognitivní cíle, převažovala verbální dominance učitele.

Při tělesné výchově byl prováděn nácvik hodů na koš, hodů do dálky a chytání míče. Hodina byla na vysoké profesionální úrovni. Žáci neměli proužky, byly motivováni pochvalou a soutěžili se zájmem. Nevidomí cvičili na prostoru ohraničeném žíněnkou – podpora orientace, hod byl navigován hlasem a tleskáním. Slabozraký žák využil kontrastu ploch a zvýraznění koše na podkladové desce.

Psychohygienu vyučování částečně negativně ovlivňovalo stísněné prostředí části tříd a v některých třídách nereflexivní specifických potřeb žáků v oblasti relaxace. Učitelé důsledně nezařazovali do výuky relaxační přestávky a kompenzační cvičení, nevyužívali střídání metod práce. V jednotlivých případech nebylo žáků se zbytky zraku důsledně využíváno možnosti polohování pracovní desky.

Materiální podpora výuky byla vždy účelná. Žáci pracují metodami pro zrakově postižené a používají odpovídající pomůcky.

Kvalita výuky ve zvláštní škole pro žáky s poruchami zraku je na velmi dobré úrovni.

Průběh a výsledky vzdělávání v SZŠ

V rámci OI proběhly hospitace u jedenácti vyučujících ve SZŠ. Sledována byla výuka českého a anglického jazyka, matematiky, prvouky, vlastivědy, pracovních činností, tělesné, hudební a výtvarné výchovy, zeměpisu, dějepisu a předmětů speciální péče: tyflopedické péče, zdravotní tělesné výchovy a v nepovinném předmětu práce s Eureka. Většina vyučujících splňuje požadavky na odbornou a pedagogickou způsobilost, což se kladně odrazilo v kvalitě výuky. Hygienické a didaktické nedostatky se projevíly pouze v kvalitě sledované zdravotní tělesné výchovy, kterou vyučovala školní zdravotní sestra.

Na výuce v jednotlivých třídách zpravidla participuje několik pedagogů, škola tak využívá kvalifikaci i osobní dispozice jednotlivých učitelů pro výuku vybraných předmětů.

Téměř ve všech sledovaných hodinách byla využita vstupní motivace, žáci byli seznámeni s cíli a náplní hodin. Průběžnou motivaci ve výuce využívaly jen některé vyučující, převážně formou motivačních výzev. Vhodným způsobem je využívána i aktualizace učiva. Výrazným pozitivem i přirozeným motivačním prvkem byla celkově vstřícná, klidná a pracovní atmosféra výuky. Hodnocení učitelek bylo objektivní a zdůvodněné, nechybělo ani slovní hodnocení a častá pochvala. Vzájemné hodnocení a sebehodnocení žáků bylo využíváno jen ojediněle.

Výuka probíhala v souladu s platnými osnovami, konkrétní časové a obsahové rozvržení většina vyučujících rozpracovává do časově-tematických plánů. Bezprostřední příprava na výuku je u převážné většiny vyučujících na velmi dobré úrovni.

Frontální způsob výuky převažoval ve vyšších ročnících. V první až třetí třídě výuka probíhala skupinovou, event. individuální formou. Vyučující se v maximální možné míře věnovali žákům pracujícím s textem v černotisku i Braillově písmu. Kooperativní a samostatné činnosti se objevovaly výjimečně (např. pokusy ve 3. ročníku). Většinou se jednalo pouze o samostatnou práci v lavici za přímého dohledu vyučujících. Ve výuce převažovaly slovní metody, praktické metody byly voleny zřídka. Všechny tyto metody byly použity za účelem dosažení stanovených kognitivních cílů. Metody rozvíjející kompetence žáků v oblastech osobnostního a sociálního rozvoje byly použity méně často. Role žáka ve třídě je spíše pasivní, výrazná je slovní dominance učitelek. Kvalita vzájemných vztahů je odstupňována od vzájemného partnerství až po neochotu akceptovat daný režim.

Dodržování psychohygienických zásad a klidná a pozitivní atmosféra ve třídách měly kladný vliv na výkonnost žáků ve výuce. Absence tělovýchovných chviliek především ve vyšších ročnících negativně ovlivnila u některých žáků schopnost koncentrace.

Ve všech třídách a ve všech předmětech nevidomí žáci používali celou hodinu Pichtovy psací stroje a texty v Braillově bodovém písmu. Slabozrací žáci využívali zvětšené texty v černotisku, čtecí a televizní lupy, někteří z nich využili možnost vypolohovat si pracovní desku stolu a přisvítit si text lampou, v některých případech i tito žáci používali texty v Braillově bodovém písmu. Při výuce zeměpisu měli všichni žáci k dispozici „slepecké“ atlasy. Příkladem bylo využití názorných pomůcek a namnožených textů (na slepecké kopírce) na geometrii při hodině matematiky ve třetí třídě a optimální spolupráce s asistentem a využití názorných pomůcek a vycpanin ve druhé třídě.

Vzdělávání ve SZŠ má velmi dobrou úroveň.

Výuka speciálních předmětů

Tyflopedická péče: povinně volitelný předmět pro II. st. dle doporučení, povinný v I. st. ZŠ a v ZVŠ. Zde se žáci dle potřeb rozvoje zrakové či hmatové práce trénují v různých dovednostech (stimulace zraku a zrakový výcvik na světelném panelu a na televizní lupě, učí se používat speciální optické pomůcky, žáci s progresivním zrakovým postižením zvládají

techniky rozvoje hmatové práce až k osvojení bodového Braillova písma a osvojení vnímání tyflografiky).

POSP (prostorová orientace a samostatný pohyb) – povinný volitelný předmět v rámci bloku speciální péče na základě doporučení očního lékaře, vyučují aprobovaní pedagogové (kurz POSP akreditace MŠMT ČR). K výuce používají žáci bílé hole vlastní, je možno i jejich zapůjčení školou. Při výuce prostorové orientace jsou žáci poučeni, jakým způsobem se pohybovat po budově, ne vždy však používají bezpečné techniky pohybu. Tato skutečnost vyplývá z dílčí rezervy v oblasti důsledného vedení žáků k dodržování pravidel POSP ve všech předmětech i ve volném čase. Tyflografika je součástí sbírky POSP, část plánek pedagogové vytvářejí na termokopírce či z hmatných materiálů.

Sledované hodiny speciálních předmětů byly realizovány na vysoce profesionální úrovni. Vyučující projevovali i komunikační dovednosti a schopnost maximální empatie.

Výuka speciálních předmětů je úhrnně na vynikající úrovni.

Výsledky vzdělávání a výchovy

Výsledky vzdělávání jsou ve SZŠ průběžně zjišťovány a hodnoceny při vyučování kontrolou žákovských prací a písemností.

Žáci se pravidelně a úspěšně zúčastňují obvodních i regionálních hudebních a pěveckých soutěží.

Výuka ve sledovaných součástech školy je realizována na velmi dobré úrovni. Pozitivem je především odborná tyflopeditická péče. Vlastní výuka je vzhledem k složení tříd z velké části realizována formou individualizovaného a diferencovaného vyučování. Tento způsob výuky klade na pedagogy vysoké nároky a vede v konečném důsledku především v některých hodinách k preferování plnění kognitivních cílů a částečnému opomíjení cílů v oblasti sociálních kompetencí. Materiální podpora výuky koresponduje s potřebami žáků, dílčí rezervy, zčásti podmíněné dispozicí budovy jsou v oblasti psychohygieny výuky.

SOUČÁSTI ŠKOLY

Internát

V době inspekce bylo v internátu ubytováno 43 žáků, rozdělených do 7 výchovných skupin. Výchovné skupiny jsou tvořeny dle věku žáků. Chlapci a dívky jsou ubytováni odděleně. Každá vychovatelka má zpracován roční plán práce pro svou skupinu a na základě pedagogické diagnostiky individuální zaměření výchovného působení na každého žáka.

Výchovná práce má stanovené priority vyplývající z vývojových a dalších specifík jednotlivých žáků. V práci vychovatelek převažuje individuální výchovná činnost se žáky. Ve sledovaných činnostech vychovatelky dbaly zejména na rozvoj smyslového vnímání, vytváření sebeobslužných návyků a udržování pořádku. Při navozování činností je nezřídka motivace nahrazována pokynem k činnosti, vlastní zájmové aktivity nejsou důsledně využívány k rozvoji komunikace žáků. V čase vyhrazeném spontánním aktivitám jsou žáci relativně málo motivováni k rozvoji vlastních zájmů dle svých dispozic. Žáci se mohou zúčastňovat práce v nabízených zájmových útvarech: keramický, dramatický, tyflografický, křesťanský, plavání, goalbal, showdown. Pro zájmovou činnost jsou využívány všechny prostory školy. Ve všech

skupinách při sledovaných činnostech panovala přátelská, klidná atmosféra, vzájemná tolerance a ohleduplnost. Vychovatelky vykazují vysokou míru empatie a trpělivosti.

Výchovně-vzdělávací činnost v internátu je na velmi dobré úrovni.

VÝČET DOKLADŮ, O KTERÉ SE INSPEKČNÍ ZJIŠTĚNÍ OPÍRÁ

1. Zřizovací listina - dodatek č. 2, vydáno MŠMT č.j. 21 798/2000-21 s účinností od 1. září 2000
2. Rozhodnutí o zařazení do sítě škol č.j. 15 169/02-21, vydané MŠMT dne 15. května 2002 s platností od 1. září 2002
3. Výkaz Škol (MŠMT) V4-01 o speciálních školách podle stavu k 30. září 2002
4. Výkaz Škol (MŠMT) V4a-01 příloha k výkazu o speciálních školách o střední škole, odborném učilišti, praktické škole podle stavu k 30. září 2002
5. Výkaz Škol (MŠMT) V4b-01 příloha k výkazu o speciálních školách o základní - zvláštní škole podle stavu k 30. září 2002
6. Výkaz Škol (MŠMT) V4d-01 příloha k výkazu o speciálních školách o mateřské škole podle stavu k 30. září 2002
7. Výkaz Škol (MŠMT) V17-01 výkaz o společném stravování dětí a mládeže podle stavu k 15. říjnu 2002
8. Výkaz Škol (MŠMT) V19-01 výkaz o ubytovacím zařízení podle stavu k 15. říjnu 2002
9. Výkaz Škol (MŠMT) V33-01 výkaz o speciálním pedagogickém centru podle stavu k 31. prosinci 2002
10. Zápisy z pedagogických rad ve školním roce 2002/2003
11. Rozvrh hodin pro školní rok 2002/2003
12. Třídní knihy pro rok 2002/2003
13. Třídní výkazy pro rok 2002/2003
14. Katalogové listy
15. Dokumentace žáků s postižením
16. Školní řád
17. Kniha úrazů
18. Učební plán speciální základní školy pro zrakově postižené č.j. 19644/2000
19. Potvrzení ředitele školy ve funkci vystavené MŠMT č.j. 25118/2000-26 ze dne 14. srpna 2000
20. Výroční zpráva o činnosti školy za školní rok 2001 / 2002
21. Roční plán práce
22. Koncepce školy Jaroslava Ježka, speciálních škol pro zrakově postižené
23. Program environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty pro školní rok 2002/2003
24. Dokumentace kroužků pro školní rok 2002/2003
25. Přehled mimořádných akcí ve školním roce 2002/2003
26. Zápis předmětového sdružení ze dne 1. listopadu 2002
27. Plán kontrolní činnosti ředitele školy v roce 2002/2003
28. Zápisy o provedených kontrolách

29. Zápisy z pedagogických rad ve školním roce 2002/2003
30. Střednědobý investiční záměr
31. Organizační řád
32. Vnitřní řád školy
33. Řád školní družiny a školního klubu
34. Režim dne
35. Vnitřní platový předpis
36. Kontrolní činnost ředitele školy a vedoucích pracovníků
37. Řádem školní družiny a školního klubu
38. Dokumentace o činnosti výchovných skupin internátu

ZÁVĚR

Pozitivní vliv na kvalitu vzdělávání má kvalitní personální obsazení školy. Pedagogický sbor je charakterizován vysokou mírou odbornosti i zaujetí pro práci se zrakově postiženými žáky. Učitelé i vychovatelé se dále vzdělávají, aktivně se podílejí na tvorbě pomůcek pro zrakově postižené, osobně se angažují v práci se zrakově postiženými i mimo školu. V části tříd je vzhledem k množství žáků s kombinovaným postižením s individuálními plány a vzhledem k výuce ve více odděleních pedagogická práce mimořádně náročná. V těchto třídách je dle možností využíváno výpomoci pomocného vychovatele či civilní služby. Rezerva k dalšímu rozvoji kvalitního vzdělávání je v možnosti systemizace tohoto opatření formou stálého zařazení druhého pedagoga do výuky.

Kvalitní materiálně technické podmínky podporují vzdělávání žáků se zrakovým postižením. Výuku, především z hlediska psychohygieny negativně ovlivňují malé rozměry některých tříd.

Výuka v takřka všech sledovaných hodinách byla v souladu se speciálními potřebami žáků se zrakovým postižením a korespondovala s osnovami a se schválenými vzdělávacími programy. Učitelé realizovali vzdělávání promyšleně s maximálním nasazením a osobním zaujetím. Dílčí nedostatky byly zjištěny v oblasti osobnostního a sociálního rozvoje. Minimálně bylo využíváno kooperativních forem výuky. Nadměrný důraz na kognitivní cíle a verbální dominance vyučujících v části hodin vedly k pasivitě žáků. Nebyly dostatečně rozvíjeny jejich verbální a ostatní sociální kompetence. Výrazným pozitivem je odborná úroveň realizace speciálních předmětů tyflopedická péče a orientace v prostoru. Kladem je i nabídka hudebního vzdělávání v rozsahu ZUŠ a výuky druhého jazyka.

Kvalitně je realizováno i zájmové vzdělávání v internátu. Dílčí rezervy jsou i v této součásti školy v rozvoji komunikačních dovedností žáků. Pozitivem je důraz na rozvoj smyslového vnímání a vytváření sebeobslužných návyků. Kvalitní je i nabídka zájmových činností.

Od poslední konané inspekce (28.1.1999) byla rekonstrukcí vyřešena problematika osvětlení na internátu. Nadále přetrvávají ztížené podmínky vzdělávání v důsledku členění tříd na více oddělení (viz. personální podmínky).

Složení inspekčního týmu a datum vyhotovení inspekční zprávy

Razítko

Školní inspektoři	Titul, jméno a příjmení	Podpis
Vedoucí týmu	PhDr. Karel Kaprálek	Karel Kaprálek v. r.
Členové týmu	Mgr. Marie Šrámková	Marie Šrámková v. r.
	Mgr. Bedřich Hájek	Bedřich Hájek v. r.

Další zaměstnanci ČŠI

PhDr. Dagmar Moravcová
Šárka Snížková

V Praze dne 14. února 2003

Datum a podpis ředitele školy stvrzující převzetí inspekční zprávy

Datum převzetí inspekční zprávy: 21. února 2003

Razítko

Ředitel školy nebo jiná osoba oprávněná jednat za školu	Podpis
Mgr. Jan Hájek	Jan Hájek v. r.

Dle § 19 odst. 7 zákona č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů, může ředitel školy podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci do 14 dnů po jejím obdržení. Připomínky k obsahu inspekční zprávy jsou její součástí.

Hodnotící stupnice

Stupeň	Širší slovní hodnocení
Vynikající	<i>Zcela mimořádný, příkladný.</i>
Velmi dobrý	<i>Výrazná převaha pozitiv, drobné a formální nedostatky, nadprůměrná až spíše nadprůměrná úroveň.</i>
Průměrný	<i>Negativa a pozitiva téměř v rovnováze, průměrná úroveň.</i>
Pouze vyhovující	<i>Převaha negativ, výrazné nedostatky, citelně slabá místa.</i>
Nevyhovující	<i>Zásadní nedostatky, které ohrožují průběh výchovně-vzdělávacího procesu.</i>

Plní, je v souladu	<i>Dodržuje, čerpá účelně, efektivně.</i>
Neplní, není v souladu	<i>Nedodržuje, nečerpá účelně, efektivně.</i>

Další adresáti inspekční zprávy

Adresát	Datum předání/odeslání inspekční zprávy	Podpis příjemce nebo čj. jednacího protokolu ČŠI
Příslušný orgán státní správy MHMP – odbor školství	20. března 2003	56/2003
Zřizovatel MŠMT ČR	20. března 2003	57/2003
Rada školy	20. března 2003	58/2003

Připomínky ředitele(ky) školy

Datum	Čj. jednacího protokolu ČŠI	Text
-	-	Připomínky nebyly podány